

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКА ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНА АКАДЕМІЯ
Гуманітарний факультет
Кафедра суспільних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної роботи
Олександр ПОЛІЩУК
«27» серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ІСТОРІЇ ТА ГРОМАДЯНОЗНАВСТВА

Галузь знань: А Освіта

Спеціальність: А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)

Освітній рівень: другий (магістерський)

Освітній компонент: обов'язковий

Робоча програма навчальної дисципліни «Технології навчання історії та громадянства» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю А.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта).
28 серпня 2025 року. 16 с.

Розробник: Гамрецька Галина Степанівна, кандидат філософських наук, доцент.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри суспільних дисциплін
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
Протокол від «26» серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри

Володимир ОСТРОВИЙ

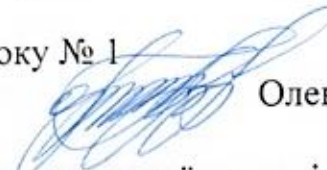
Погоджено з гарантом освітньо-професійної програми Середня освіта
(Історія та громадянська освіта)
«26»серпня 2025 року

Гарант освітньо-професійної програми Оксана ГРИНЧИШИН

Схвалено науково-методичною радою Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Протокол від «27» серпня 2025 року № 1

Голова науково-методичної ради

Олександр ПОЛІЩУК

Затверджено вченою радою Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Протокол від «28» серпня 2025 року № 8

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика освітнього компонента	
		Форма навчання	
		денна	заочна
Кількість кредитів – 5	Галузь знань: А Освіта	Обов'язковий ОК	
Модулів – 2	Спеціальність: А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 4		1 - й	
Загальна кількість годин - 150		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання – 2/2 Тижневих годин для заочної форми навчання – 4/10/14	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	30	18
		Практичні, семінарські	
		38	10
		Самостійна робота	
		82	122
		Індивідуальні завдання: -	
		Вид контролю	
		залік/екзамен	залік/екзамен

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Мета вивчення освітнього компонента: формування професійної компетентності майбутніх учителів історії та громадянської освіти; розвиток у них умінь і навичок із позицій інноваційних підходів до історичної та громадянської освіти; вироблення здатності комплексно поєднувати новітні принципи і форми організації навчально-виховного процесу та дослідницької діяльності в освітньому просторі.

Завдання:

1. Ознайомлення майбутніх учителів історії та громадянської освіти з концептуальними положеннями педагогічних технологій.
2. Формування в магістрантів готовності до впровадження педагогічних технологій в освітню практику.
3. Розвиток у майбутніх учителів здатності проєктувати зміст навчання, здійснювати освітній процес, планувати різні види пізнавальної діяльності здобувачів освіти.

Пререквізити: «Психологія педагогічної діяльності», «Теорія педагогічної діяльності».

Постреквізити: «Виробнича практика».

Вивчення дисципліни забезпечує формування у майбутніх фахівців таких **компетентностей**:

ІК. Здатність розв'язувати дослідницькі та/або інноваційні задачі у сфері історичної та громадянської освіти.

ЗК 01 Здатність виявляти національну й особистісну гідність, а також мовну стійкість і відповідальність у дотриманні мовного законодавства.

ЗК 02 Здатність до соціальної комунікації; розуміння та сприйняття принципів толерантності й соціальної справедливості, вміння втілювати їх у власні моделі поведінки, здатність попереджувати та вирішувати конфлікти.

ЗК 03 Здатність конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; забезпечувати функціонування інклюзивного освітнього середовища.

ЗК 04 Здатність виявляти ініціативу та генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 05 Здатність формувати у здобувачів освіти культуру академічної доброчесності та дотримуватися її принципів у власній професійній діяльності.

ФК 01 Знання та розуміння предметної області і професійної діяльності.

ФК 02 Здатність використовувати різні стратегії комунікації державною та іноземною мовами в професійній та науковій діяльності у сфері історичної та громадянської освіти.

ФК 03 Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати джерела історичної інформації; використовувати цифрові освітні ресурси, інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.

ФК 05 Вміння моделювати у зміст історичної та громадянської освіти відповідно до обов'язкових результатів навчання наукових основ історії та громадянознавства, методології дослідження історичного процесу у національному, європейському та світовому контекстах.

ФК 06 Здатність ефективно застосовувати у викладацькій та науково-дослідницькій роботі знання сучасних проблем теорії й методології історичної науки та історичної дидактики, а також знання основ геополітики та контроверсійних питань української історії.

ФК 07 Здатність формувати й розвивати у здобувачів освіти ключові та предметну (історичну) компетентності; здійснювати інтегроване навчання.

ФК 08 Здатність прогнозувати й планувати освітній процес та організовувати різні види й форми пізнавальної діяльності здобувачів освіти; застосувати інноваційні технології в навчанні громадянської та історичної освітньої галузі в стандартних, нестандартних та невизначених ситуаціях.

ФК 09 Здатність об'єктивно оцінювати та аналізувати результати навчання здобувачів освіти з історії та громадянознавства згідно з вимогами НУШ.

ФК 10 Прагнення до саморозвитку та самовдосконалення у науково-педагогічній діяльності; здатність до поглиблення знань з історії, історичної дидактики та громадянознавства.

Навчальна дисципліна сприятиме досягненню здобувачем освіти таких **результатів навчання:**

ПРН 01 *Здатний (на)* до соціальної взаємодії та усвідомленого вибору; *займає* активну громадянську позицію.

ПРН 02 *Має* спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності, уміння/навички розв'язання проблем історичної та громадянської освіти, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур.

ПРН 03 *Знає і розуміє* зміст основних напрямів і шкіл сучасної історичної науки, головних проблем у розвитку історіографії, основні аспекти теоретико-методологічного дискурсу історичних досліджень у просторі конструювання минулого

ПРН 05 *Вільно обговорює* результати професійної діяльності, досліджень та інноваційних проєктів у сфері історичної та громадянської освіти державною та іноземною мовами усно і письмово.

ПРН 06 *Знає та дотримується* умов функціонування безпечного та інклюзивного освітнього середовища; *демонструє* вміння забезпечувати конструктивну та безпечну взаємодію з учасниками освітнього процесу.

ПРН 07 *Демонструє* вміння планувати й управляти освітнім процесом у сфері історичної та громадянської освіти, об'єктивно оцінювати результати навчання здобувачів освіти, здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності.

ПРН 08 Критично оцінює достовірність, надійність інформаційних джерел; демонструє вміння використовувати цифрові освітні ресурси й інформаційні та комунікаційні технології для пошуку, обробки та обміну інформацією у професійній діяльності, презентації власних та спільних результатів, організації дистанційного та змішаного навчання.

ПРН 09 Демонструє вміння класифікувати, упорядковувати і узагальнювати навчальний матеріал відповідно до умов навчального процесу, потреб формування ключових і предметної (історичної) компетентностей та інтегрованого навчання.

ПРН 10 Застосовує в педагогічній діяльності наукові методи пізнання, спостерігає, аналізує, формулює гіпотези, збирає дані, проводить експерименти, аналізує та інтерпретує результати, створює моделі та вивчає їхню дієвість.

ПРН 11 Демонструє дотримання культури академічної доброчесності у власній діяльності та демонструє вміння формувати її у здобувачів освіти.

ПРН 12 Формулює наявні проблеми у сфері освітньої діяльності, демонструє навички їх критичного аналізу, генерує нові ідеї, аргументує можливі шляхи їх вирішення та критично оцінює їх спроможність.

ПРН 13 Визначає, аналізує та характеризує педагогічні інновації, демонструє вміння інтегрувати інновації у власну педагогічну практику з метою цілеспрямованого вдосконалення, безперервного і самоорганізованого навчання.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 1

Змістовий модуль 1

Тема 1.1. Сучасні підходи до цілей та структури історичної та громадянської освіти в Україні. Історія як навчальна дисципліна. Концепції історичної освіти. Порівняльна характеристика лінійного та концентричного підходів до структури історичної освіти. Сучасні цілі та завдання історичної освіти в Україні. Характеристика сучасної системи історичної освіти в Україні. Концептуальні засади реформування історичної освіти в системі загальної середньої освіти. Концептуальні засади громадянської освіти. Реалізація компетентнісного підходу в історичній та громадянській освіті.

Тема 1.2. Організаційно-педагогічні засади навчання історії та громадянства в закладах загальної середньої освіти. Структура програми з історії / громадянської освіти та організація навчання учнів. Синхронізація курсів історії України та всесвітньої історії. Реалізація інтегрованого підходу до історичної та громадянської освіти. Забезпечення інклюзивного підходу під час викладання історії та громадянської освіти.

Тема 1.3. Форми організації навчання історії та громадянської освіти. Урок як основна форма навчання історії та громадянства. Класифікація уроків історії. Структура уроку історії. Методика проведення різних типів та елементів структури уроку. Підготовка вчителя до уроку. Практичне заняття. Практикум з розвитку пізнавальних умінь. Практикум з розв'язання пізнавальних задач. Практикум з перевірки результатів творчо-пошукової діяльності. Структура практичного заняття. Лекція. Класифікація лекцій. Етапи підготовки до лекції. Методика проведення лекції. Семінарське заняття. Види семінарських занять. Алгоритм підготовки вчителя до семінарського заняття. Методика проведення семінарського заняття.

Тема 1.4. Організація дистанційного навчання з історії та громадянської освіти. Форми проведення дистанційного навчання з історії / громадянської освіти. Визначення головних питань при плануванні роботи в умовах дистанційного навчання. Забезпечення зв'язку вчителя зі здобувачами освіти під час дистанційного навчання. Виклики у процесі організації онлайн навчання. Характеристика сервісів для проведення онлайн-занять з історії/ громадянської освіти у режимі реального часу: *Zoom, Facebook*

Live, Instagram Live, Wizi, Periscop, Skype. Сервіси для перевірки розуміння навчальної теми з історії / громадянської освіти здобувачами освіти: LearningApps, Kubbu, Quizlet, H5P. Сервіси для зворотного зв'язку між викладачами та здобувачами освіти: Direct Poll, Google Form, Quizizz, Kahoot.

Змістовий модуль 2

Тема 2.1. Теоретичні засади проблеми технологізації освітнього процесу. Сутність поняття «технології навчання». Проблема освітніх технологій в історичному розвитку. Сучасні тенденції технологізації історичної та громадянської освіти.

Тема 2.2. Інтерактивне навчання в історичній та громадянській освіті. Характеристика основних моделей навчання. Концептуальні основи інтерактивної технології, форми інтерактивного навчання. Застосування інтерактивних вправ на заняттях з історії / громадянської освіти. Інтерактивні технології кооперативного навчання. Інтерактивні технології колективно-групового навчання. Технології ситуативного моделювання. Технології опрацювання дискусійних питань. Структура інтерактивного навчального заняття з історії.

Тема 2.3. Проєктне навчання в історичній та громадянській освіті. Концептуальні основи методу проєктів. Мотиваційне та профорієнтаційне значення проєктного навчання. Основні ролі та функції учасників проєктної команди. Дослідницькі, творчі, практико-орієнтовані проєкти під час вивчення історії та громадянської освіти. Забезпечення технологічності методу проєктів. Онлайн-сервіси та інструменти для організації роботи над проєктом. Оцінювання проєктної діяльності здобувачів освіти.

Тема 2.4. Проєкти усної історії. Усна історія в соціогуманітарних студіях. Усноісторичні дослідження в Україні. Організація усноісторичного дослідження. Дидактичні можливості усноісторичних методик. Методика організації шкільних проєктів. Обґрунтування вибору теми проєкту. Підготовка учнів до виконання проєкту. Технічні параметри свідчення. Методика проведення наративного біографічного інтерв'ю в умовах шкільного проєкту.

МОДУЛЬ 2

Змістовий модуль 3

Тема 3.1. Проблемне навчання в історичній та громадянській освіті. Сутність поняття. Характерні риси проблемного навчання історії / громадянства. Шляхи створення проблемної ситуації. Організація проблемного навчального заняття з історії та громадянства. Критерії оцінювання проблемних завдань.

Тема 3.2. Технології розвитку критичного мислення здобувачів освіти під час вивчення історії та громадянства. Критичне мислення: сутність поняття. Сутність критичного мислення в контексті історичної дидактики. Модель навчального заняття з розвитку критичного мислення здобувачів освіти. Критичне осмислення історичних подій під час розв'язання проблемних задач.

Тема 3.3. Технології інтегрованого навчання в історичній та громадянській освіті. Актуальність інтегрованих навчальних технологій. Конструювання навчальних занять з історії та громадянської освіти на основі використання інтеграційних технологій навчання. Інтегрований курс «Історія: Україна і світ».

Тема 3.4. Застосування інформаційних технологій під час вивчення історії та громадянства. Інформаційні технології навчання: сутність вихідних понять. Сучасні підходи до застосування інформаційних технологій у навчальному процесі. Дидактичні особливості навчальних занять з історії / громадянства з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Мультимедійна презентація як засіб унаочнення навчального матеріалу з історії / громадянської освіти. Організація роботи здобувачів освіти з навчальними відео- та аудіоматеріалами на заняттях з історії та громадянської освіти. Використання інтернет-ресурсів на заняттях з історії та громадянської освіти. Штучний інтелект в історичній та громадянській освіті.

Змістовий модуль 4

Тема 4.1. Організація науково-дослідної роботи здобувачів освіти під час вивчення історії та громадянської освіти. Роль наукової праці у розвитку творчих здібностей здобувача освіти. Шляхи і методи залучення учнів до науково-дослідної роботи. Методичні засади виконання наукової роботи МАН: обрання теми, структура роботи та вимоги до змісту її складових частин; оформлення наукового апарату; написання тексту роботи й вимог до нього; підготовка роботи до захисту й процедура її захисту. Академічна доброчесність в умовах історичної та громадянської освіти.

Тема 4.2. Організація освітнього процесу осіб з ООП. Інклюзивна компетентність в громадянській та історичній освітній галузі. Штучний інтелект в інклюзії. Особливості візуалізації в інклюзивному класі.

Тема 4.3. Оцінювання навчальних досягнень учнів з історії та громадянської освіти. Типи оцінювання навчальних досягнень учнів. Формувальне оцінювання. Підсумкове оцінювання. Таксономія Блума як методичний інструмент для оцінювання навчальних досягнень учнів. Рівні оцінювання навчальних досягнень учнів. Моніторинг навчальної діяльності здобувачів освіти під час вивчення історії / громадянської освіти.

4. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
	Всього	Лекції	Семінари/практичні	СРС	Всього	Лекції	Семінари/практичні	СРС
МОДУЛЬ 1 (семестр 1)								
<i>Змістовий модуль 1.</i>								
Тема 1.1. Сучасні підходи до цілей та структури історичної та громадянської освіти в Україні	9	2	2	5	8	1		7
Тема 1.2. Організаційно-педагогічні засади навчання історії та громадянства в закладах загальної середньої освіти	9	2	2	5	8	1		7
Тема 1.3. Форми організації навчання історії та громадянської освіти.	9	2	2	5	9	1		8
Тема 1.4. Організація дистанційного навчання з історії та громадянської освіти	9	2	2	5	9	1		8
Всього	36	8	8	20	34	4		30
<i>Змістовий модуль 2.</i>								
Тема 2.1. Теоретичні засади проблеми технологізації освітнього процесу	7	2		5	8	1		7
Тема 2.2. Інтерактивне навчання в історичній та громадянській освіті	11	2	4	5	12	2	2	8
Тема 2.3. Проєктне навчання в історичній та громадянській освіті	9	2	2	5	10	2		8

Тема 2.4. Проєкти усної історії	12	2	4	6	11	1	2	8
Всього	39	8	10	21	41	6	4	31
РАЗОМ за семестр	75	16	18	41	75	10	4	61
МОДУЛЬ 2 (семестр 2)								
<i>Змістовий модуль 3.</i>								
Тема 3.1. Проблемне навчання в історичній та громадянській освіті	12	2	4	6	12	1	2	9
Тема 3.2. Технології розвитку критичного мислення здобувачів освіти під час вивчення історії та громадянознавства.	12	2	4	6	11	1	2	8
Тема 3.3. Технології інтегрованого навчання в історичній та громадянській освіті	10	2	2	6	9	1		8
Тема 3.4. Застосування інформаційних технологій під час вивчення історії та громадянознавства	10	2	2	6	10	1		9
Всього	44	8	12	24	42	4	4	34
<i>Змістовий модуль 4.</i>								
Тема 4.1. Організація науково-дослідної роботи здобувачів освіти під час вивчення історії та громадянської освіти.	10	2	2	6	11	2		9
Тема 4.2. Організація освітнього процесу осіб з ООП.	10	2	2	6	9			9
Тема 4.3. Оцінювання навчальних досягнень учнів з історії та громадянської освіти.	11	2	4	5	13	2	2	9
Всього	31	6	8	17	33	4	2	27
РАЗОМ за семестр	75	14	20	41	75	8	6	61
РАЗОМ за курс	150	30	38	82	150	18	10	122

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ/ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ заняття	Тема заняття	Денна форма	Заочна форма
Модуль 1			
<i>Змістовий модуль 1</i>			
1	Сучасні підходи до цілей та структури історичної освіти в Україні	2/с	
2	Організаційно-педагогічні засади навчання історії та громадянознавства в старшій школі	2/с	
3	Форми організації навчання історії та громадянської освіти.	2/с	
4	Організація дистанційного навчання з історії та громадянознавства	2/п	
<i>Змістовий модуль 2</i>			
5	Інтерактивне навчання в історичній та громадянській освіті	4/п	2/п
6	Проектне навчання в історичній та громадянській освіті	2/п	

7	Проекти усної історії	4/п	2/п
Всього		18	4
Модуль 2			
<i>Змістовий модуль 3</i>			
8	Проблемне навчання в історичній та громадянській освіті	4/п	2/п
9	Технології розвитку критичного мислення здобувачів освіти під час вивчення історії та громадянства.	4/п	2/п
10	Технології інтегрованого навчання в історичній та громадянській освіті	2/п	
11	Застосування інформаційних технологій під час вивчення історії та громадянства	2/п	
<i>Змістовий модуль 4</i>			
12	Організація науково-дослідної роботи здобувачів освіти під час вивчення історії та громадянської освіти.	2/п	
13	Організація освітнього процесу осіб з ООП.	2/п	
14	Оцінювання навчальних досягнень учнів з історії та громадянської освіти.	4/п	2/п
Всього		20	6
Разом за курс		38	10

6. САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧА

Орієнтовний перелік завдань для самостійної роботи

Тема	Завдання та анотований зміст самостійної роботи	Форми звітності Бали
МОДУЛЬ 1		
<i>Змістовий модуль 1</i>		
1.1. Сучасні підходи до цілей та структури історичної освіти в Україні	Опрацювання «Концептуальних засад реформування історичної освіти в системі загальної середньої освіти». URL: https://nus.org.ua/news/kontseptualni-zasady-reformuvannya-istorychnoyi-osvity-v-shkolah-mon-zaproshuye-do-gromadskogo-obgovorenniya-proyektu/	Ментальна карта 5 балів
1.2. Організаційно-педагогічні засади навчання історії та громадянства в закладах загальної середньої освіти	Опрацювання листа МОН «Методичні рекомендації щодо викладання історії та громадянської освіти у 2025/2026 навчальному році».	Тези 5 балів
1.3. Форми організації навчання історії та громадянської освіти	Ознайомлення з досвідом організації лекційних та семінарських занять з історії та громадянської освіти в закладах середньої та фахової передвищої освіти.	Презентація 5 балів
1.4. Організація дистанційного навчання з історії та громадянства	Ознайомлення з досвідом організації дистанційного навчання з історії та громадянської освіти в закладах середньої та фахової передвищої освіти.	Презентація 5 балів

Змістовий модуль 2		
2.1. Теоретичні засади проблеми технологізації освітнього процесу	Опрацювання науково-методичної статті з проблеми технологізації освітнього процесу	Анотація 5 балів
2.2. Інтерактивне навчання в історичній та громадянській освіті	Підготовка матеріалів до проведення інтерактивних вправ	Картки 5 балів
2.3. Проектне навчання в історичній та громадянській освіті	Ознайомлення з досвідом організації проектної діяльності здобувачів освіти. URL: https://naurok.com.ua/webinar/roli-ta-funkci-uchasnikiv-uchnivskogo-proektu-praktichni-poradi-ta-korisni-resursi	Тези 5 балів
2.4. Проекти усної історії	Ознайомлення з матеріалами конкурсу шкільних проектів з усної історії. URL: https://www.ustnayaistoriya.info/	Презентація 5 балів
МОДУЛЬ 2		
Змістовий модуль 3		
3.1. Проблемне навчання в історичній та громадянській освіті	Опрацювання науково-методичної статті про організацію проблемного навчання з історії та громадянознавства	Анотація 5 балів
3.2. Технології розвитку критичного мислення здобувачів освіти під час вивчення історії та громадянознавства	Опрацювання науково-методичної статті про застосування технологій розвитку критичного мислення під час вивчення історії та громадянознавства	Анотація 5 балів
3.3. Технології інтегрованого навчання в історичній та громадянській освіті	Опрацювання науково-методичної статті про застосування інтегрованого навчання в історичній та громадянській освіті	Анотація 5 балів
3.4. Застосування інформаційних технологій під час вивчення історії та громадянознавства	Ознайомлення з рекомендаціями щодо застосування інтернет-ресурсів під час вивчення історії та громадянознавства	Таблиця 5 балів
Змістовий модуль 4		
4.1. Організація науково-дослідної роботи здобувачів освіти під час вивчення історії та громадянознавства.	Опрацювання Положення про дотримання академічної доброчесності науково-педагогічними працівниками та здобувачами освіти ХГПА. URL: https://drive.google.com/file/d/1E9UPedkO4MEF8TQYbs8w39RGuFqWuGKO/view	Тези 5 балів
4.2. Організація освітнього процесу осіб з ООП.	Перегляд вебінарів про організацію освітнього процесу осіб з ООП. URL: https://naurok.com.ua/webinar	Тези 5 балів
4.3. Оцінювання навчальних досягнень учнів з історії та громадянської освіти.	Опрацювання науково-методичної статті про формувальне оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти з історії та громадянознавства.	Анотація 5 балів

*Подані завдання для самостійної роботи здобувачі виконують за вибором на суму балів, вказаних у таблицях розподілу балів за кожен семестр.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Словесні методи: навчальна лекція, інструктаж.

Наочні методи: презентації, демонстрування навчального відео, спостереження.

Практичні методи: практична робота, тренувальні та творчі вправи.

Методи інтерактивного навчання: брейнстормінг, кейс-метод, аналіз педагогічної ситуації, дискусія.

Методи проблемного навчання (створення ситуації невідповідності, припущення, прогнозування альтернативних шляхів розвитку).

Методи розвитку критичного мислення: графічні організатори інформації (асоціативний куш, ментальні карти, фішбоун); стратегії рефлексії (шість капелюхів мислення, сенквейн).

Інформаційно-комунікаційні методи: робота з додатками та іншими ресурсами.

Методи дистанційного навчання: робота з платформами (Google classroom, ZOOM, MOODLE, LearningApps), робота з інтерактивними онлайн-дошками (Classroomscreen, Padlet), робота з конструкторами тестів (Classroom, Quizizz).

8. СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Контроль знань і умінь здобувачів освіти (поточний і підсумковий) з навчальної дисципліни здійснюється згідно з кредитно-модульною системою організації навчального процесу. Рейтинг студента із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою. В основу кредитно-трансферної системи навчання здобувачів вищої освіти покладено принцип накопичення оцінок за певний період навчання (модуль, семестр) і за різнобічну діяльність (в тому ж числі неформальну та інформальну освіту). Сума цих оцінок виступає в ролі кількісного показника якості роботи студента.

Види контролю: поточний, підсумковий.

Поточне оцінювання містить бали за участь у семінарських, практичних заняттях, колоквиумах. Під час модульного підсумкового тестування здобувач отримує 10 балів.

Під час поточного контролю визнаються результати навчання здобувача, отримані ним у неформальній освіті під час навчання на відкритих онлайн-курсах, вебінарах (наприклад, на платформах: <https://vseosvita.ua>; <https://www.novadoba.org.ua/programi-ua> тощо). Перезарахуванню можуть підлягати результати навчання отримані шляхом неформальної освіти, що за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як навчальній дисципліні в цілому, так і її окремому розділу, темі (темам), які передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

Умови для зарахування результатів навчання:

- наявність відповідного сертифікату;
- відповідність змісту, компетентностей, результатів навчання освітньої послуги фаховому спрямуванню навчальної дисципліни (програмним компетентностям та програмним результатам навчання).

Перезарахування результатів навчання з окремих тем здійснюється в межах балів (викладач визначає кількість). Для перезарахування результатів навчання з дисципліни (з усіх тем), отриманих у неформальній та інформальній освіті, здобувач подає декану факультету:

- заяву;
- завірені у встановленому порядку копії документів, що підтверджують участь здобувача у заході неформальної освіти (свідоцтва, сертифікати, дипломи тощо, які підтверджують ті вміння, які здобувач отримав під час навчання).
- опис заходів неформальної освіти (інформаційний лист, запрошення, програма тощо);
- опис змісту та результатів інформальної освіти.

Форми підсумкового контролю: залік (1-й семестр), екзамен (2-й семестр).

У 1-му семестрі максимальна кількість балів, які студент може набрати за всі модулі впродовж семестру, становить 100 балів. До заліку не допускаються здобувачі, які не виконали всі види обов'язкових самостійних робіт, передбачених робочою програмою, а

також підсумкова оцінка якого становить менше 35 балів. Якщо студент набрав 35-59 балів, то він обов'язково складає залік. Якщо студент набрав 60-100 балів, то за наявності бажання підвищити рейтинг здобувач може складати залік. Для підвищення позитивної оцінки надається одна спроба.

Критерії оцінювання відповідей студентів на заліку: правильність, точність, повнота відповіді; вільне володіння матеріалом; розуміння матеріалу курсу; вміння наводити приклади.

Остаточна оцінка рівня знань з навчальної дисципліни складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 100 балів, і рейтингу з атестації (залік) – не більше 25 % від кількості набраних балів за семестр.

У 2-му семестрі максимальна кількість балів, які студент може набрати за всі модулі впродовж семестру, становить 60 балів. Підсумковий контроль (екзамен) є обов'язковим для студентів, які набрали від 35 до 60 балів. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати на екзамені, становить 40 балів.

Критерії оцінювання відповідей студентів на екзамені: правильність, точність, повнота відповіді; вільне володіння матеріалом; розуміння матеріалу курсу; вміння наводити приклади.

Остаточна оцінка рівня знань з навчальної дисципліни розраховується як сума балів за складання змістових модулів та екзаменаційних балів (максимальна кількість – 100 балів).

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти
Денна форма навчання
Модуль 1

Участь у семінарських/ практичних заняттях							Колоквіум	Модульне тестування	СРС	Сума балів
ЗМ 1				ЗМ 2						
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 1.4	Т 2.2	Т 2.3	Т 2.4				
10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	100

Модуль 2

Участь у семінарських/ практичних заняттях							Колоквіум	Модульне тестування	СРС	Сума балів
ЗМ 3				ЗМ 4						
Т 3.1	Т 3.2	Т 3.3	Т 3.4	Т 4.1	Т 4.2	Т 4.3				
5	5	5	5	5	5	5	10	10	5	60

Заочна форма навчання
Модуль 1.

Участь у семінарських/ практичних заняттях								Колоквіум	Модульне тестування	СРС	Сума балів
ЗМ 1				ЗМ 2							
T 1.1	T 1.2	T 1.3	T 1.4	T 2.1	T 2.2	T 2.3	T 2.4				
					10		10	20	20	40	100

Модуль 2

Участь у семінарських/ практичних заняттях							Колоквіум	Модульне тестування	СРС	Сума балів
ЗМ 3				ЗМ 4						
Т 3.1	Т 3.2	Т 3.3	Т 3.4	Т 4.1	Т 4.2	Т 4.3				
10	10					10	10	10	10	60

Переведення результатів, отриманих за 100-бальною шкалою оцінювання, в 4-х бальну та шкалу за системою ECTS здійснюється за такою схемою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.

- Робоча програма навчальної дисципліни.
- Методичний супровід семінарських/практичних занять.
- Методичний супровід самостійної роботи студентів.
- Мультимедійна презентація окремих тем.
- Тести для модульного контролю знань студентів

10. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 1) Історія як навчальна дисципліна.
- 2) Концепції історичної освіти.
- 3) Порівняльна характеристика лінійного та концентричного підходів до структури історичної освіти.
- 4) Сучасні цілі та завдання історичної освіти в Україні.
- 5) Характеристика сучасної системи історичної освіти в Україні.
- 6) Концептуальні засади реформування історичної освіти в системі загальної середньої освіти.
- 7) Реалізація компетентнісного підходу в історичній та громадянській освіті.
- 8) Структура програми з історії для 10-11 класів та організація навчання учнів.
- 9) Синхронізація курсів історії України та всесвітньої історії в 10–11 класах.

- 10) Інтегрований курс «Історія: Україна і світ».
- 11) Інтегрований курс «Громадянська освіта».
- 12) Забезпечення інклюзивного підходу під час викладання історії та громадянознавства.
- 13) Організаційно-педагогічні засади навчання історії у закладах вищої освіти в умовах кредитно-трансферної системи.
- 14) Види навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти з історії та громадянознавства.
- 15) Навчально-методичний комплекс історичних дисциплін та громадянської освіти.
- 16) Форми проведення дистанційного навчання з історії та громадянознавства.
- 17) Характеристика сервісів для проведення онлайн-занять з історії та громадянознавства.
- 18) Організація науково-дослідної роботи здобувачів освіти під час вивчення історії та громадянознавства.
- 19) Методичні засади виконання наукової роботи МАН з історії та громадянознавства.
- 20) Академічна доброчесність в умовах історичної та громадянської освіти.
- 21) Сучасні тенденції технологізації історичної та громадянської освіти.
- 22) Інтерактивне навчання в історичній та громадянській освіті.
- 23) Структура інтерактивного навчального заняття з історії та громадянознавства.
- 24) Проєктне навчання в історичній та громадянській освіті.
- 25) Проєкти усної історії.
- 26) Методика проведення наративного біографічного інтерв'ю в умовах шкільного проєкту.
- 27) Оцінювання проєктної діяльності здобувачів освіти.
- 28) Проблемне навчання в історичній та громадянській освіті.
- 29) Організація проблемного навчального заняття з історії та громадянознавства.
- 30) Технології розвитку критичного мислення здобувачів освіти під час вивчення історії та громадянознавства.
- 31) Модель навчального заняття з розвитку критичного мислення здобувачів освіти.
- 32) Технології інтегрованого навчання в історичній та громадянській освіті.
- 33) Конструювання навчальних занять з історії та громадянознавства на основі використання інтеграційних технологій навчання.
- 34) Застосування інформаційних технологій під час вивчення історії та громадянознавства.
- 35) Організація роботи здобувачів освіти з навчальними відео- та аудіоматеріалами на заняттях з історії та громадянознавства.
- 36) Використання інтернет-ресурсів на заняттях з історії та громадянознавства.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.

Основна:

1. Баранков О. Г., Желіба О. В. Шкільний курс історії та методика його викладання. Ніжин: Редакційно-видавничий відділ НДПУ, 2002. 265 с.
2. Баханов К. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі. Запоріжжя. 2000.
3. Баханов К.О. Традиції та інновації в навчанні історії в школі. Дидактичний словн.-довід. Запоріжжя: Просвіта, 2002. 108 с.
4. Болонський процес: Документи / Укл.: З. І. Тимошенко, А. М. Греков, Ю. А. Гапон, Ю. І. Пелеха. К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2004. 169 с.
5. Державний стандарт базової середньої освіт. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898.

6. Державний стандарт профільної середньої освіти. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 25 липня 2024 р. № 851.
7. Громадянська освіта та методика її навчання: Підручник для студентів педагогічних закладів вищої освіти /За загальною редакцією Т. В. Бакка, Т. В. Мелешенко. К.: УОВЦ «Оріон», 2019. 320 с.
8. Історія України. Всесвітня історія. 10-11 класи. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>.
9. Історія: Україна і світ. 10-11 класи Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv>.
10. Концептуальні засади реформування історичної освіти в системі загальної середньої освіти. Затверджено Наказом Міністерства освіти і науки України від 30.07.2024 р. № 1072.
11. Кузьменко О. Урок-семінар. *Історія в школах України*. 2001. № 1. С. 37-40; №2. С.29-31; №6. С. 20-23.
12. Курилів В. І. Методика викладання історії. Курс підвищення кваліфікації вчителів історії: Навчальний посібник. Харків-Торонто, 2008.
13. Левітас Ф.Л., Салата О.О. Методика викладання історії. Посібник учителя. Х.: Вид. група «Основа», 2006. 96 с.
14. Мисан В.О. Сучасний урок історії: навч.-метод. Посібник. К. : Шкільний світ, 2010. 120 с.
15. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи.
16. Пометун О.І., Фрейман Г.О. Методика навчання історії в школі. К.: Генеза, 2006. 328 с.
17. Пометун О.І., Ремех Т.О. Практичний довідник учителя громадянської освіти: методичний посібник. Київ, 2018. 96 с.

Допоміжна:

1. Баханов К. Модель навчання у дискусії. *Історія в школі*. 2000. №9. С.16-23.
2. Баханов К. Навчання історії за практичною системою. *Історія в школах України*. 2000. №3. С. 33-37.
3. Баханов К. Технологія групової справи в навчанні історії в школі. *Історія в школах України*. 2002. №1. С.23-29.
4. Баханов К. Технологія розвивального навчання. *Історія в школах України*. 2001. №1. С.21-25.
5. Грицак Я. Як викладати історію України після 1991 року? / Українська історична дидактика: Міжнародний діалог (фахівці різних країн про сучасні українські підручники з історії): 36. наук. ст. К.: Генеза, 2000. С. 66 – 67.
6. Желіба О.В. Урок історії: спроба відповіді на виклики сьогодення. *Історія в рідній школі*. 2015. № 4. С. 15 – 18.
7. Комаров В. До питання про систему методів навчання історії в школі (Загально-методичний аспект). *Історія в школах України*. 2003. № 4–5.
8. Комаров Ю., Мисан В., Осмоловський А., Білоножко С, Зайцев О. Історія епохи очима людини. Україна та Європа у 1900-1939 роках: Навч. посіб. для 10 кл. загальноосвіт. шк. К.: Генеза, 2004. 256 с.
9. Кріїнс Х. та ін. Європейські обрії історичної освіти. *Сучасні підходи до історичної освіти. Методичний додаток до навчального посібника «Історія епохи очима людини. Україна та Європа в 1900 -1939 рр.»*. Львів: НВФ «Українські технології». С. 5–19.

10. Проблеми дидактики історії: збірник наукових праць. Ред. кол.: С. А. Копилов (голова, наук. ред.) та ін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. Випуск 3. 144 с.
11. Проблеми дидактики історії: збірник наукових праць. Ред. кол.: С. А. Копилов (голова, наук. ред.) та ін. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. Випуск 4. 176 с.
12. Пузіков Д.О. Прогнозування розвитку загальної середньої освіти: рівень учителя. Український педагогічний журнал. 2018. № 3. С. 67-74.
13. Терно С. Методика розвитку критичного мислення: досвід експериментального дослідження. *Історія в школах України*. 2007. № 9-10. С. 3–11.
14. Терно С. Проблемні задачі з історії для старшокласників. *Історія України /Наша вкладка/*. № 21-22. 2012. С. 1-16.
15. Терно С. Дидактика історії чи методика навчання історії? *Історія в школах України*. 2004. № 6. С 25–26.
16. Терно С. Умови формування наукових понять в учнів на уроках історії. *Історія в школі*. 2000. №1. С.9-12.
17. Терно С. Формування методологічної культури у процесі навчання історії. *Історія в школі*. 2000. №5. С.33-37
18. Терно С. Як підвищити ефективність навчання (науково-технологічні засади формування історичних понять). *Історія в школах України*. 2003. № 5. С. 21–26.
19. Терно С. Як обрати підручник? Поради вчителю. *Історія в школах України*. 2004. № 5. С. 17– 20.
20. Турянська О. Методи особистісно-орієнтованого навчання в школі. *Історія в школах України*. 2002. №1. С.27-32.
21. Українська історична дидактика: Міжнародний діалог (фахівці різних країн про сучасні українські підручники з історії): 36. наук. ст. К.: Генеза, 2000.

Інформаційні ресурси:

1. Сайт МОН України: <https://mon.gov.ua/ua>.
2. Сайт форуму «Освіта UA»: <https://osvita.ua/>
3. Освітня платформа «Всеосвіта»: <https://vseosvita.ua>.
4. Освітня платформа «На Урок»: <https://naurok.com.ua/webinar>
5. Освітня платформа «Критичне мислення»: <https://www.criticalthinking.expert/>.
6. Сайт міжнародного конкурсу шкільних проєктів усної історії: <https://www.ustnayaistoriya.info/>.
7. Сервіс LearningApps.org: <https://learningapps.org/index.php?category=9&s=>
8. Архів українських газет «Libraria»: <https://libraria.ua/numbers/229/2>
9. Відкрита електронна бібліотека: <https://diasporiana.org.ua/>
10. Англomовний онлайн-сервіс Besthistorysites: <https://besthistorysites.net/>
11. Онлайн-ресурс Україна Incognita: <http://incognita.day.kiev.ua/exposition>
12. Онлайн бібліотека Google Arts & Culture: <https://artsandculture.google.com/>
13. Сервіс для створення інтерактивних мап: <https://storymap.knightlab.com/>
14. Star Media: <https://history.vn.ua/video/ukraine100x3/>
15. Уроки історії Пітона Коа: https://www.youtube.com/watch?v=1X_njkVrvOA&list=PLv6ufBUWdRi1xvmFlbPavmrFCs2K4TRO
16. Youtubеканал «Історія України. Докудрама»: <https://www.youtube.com/playlist?list=PLhuA9d7RIOdZGK7bsr6UgAJMUAeiJYHYG>
17. Youtube-канал «Проект «Країна. Історія українських земель»»: https://www.youtube.com/playlist?list=PLNHlpbN2c0aQy8_QyJMFqV_VUTXboh8DN
18. Youtubеканал «Відеолекторій WizeCow»: <https://www.youtube.com/c/WiseCow/featured>